

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคหืด เป็นโรคที่มีการอักเสบของหลอดลมทำให้หลอดลมมีความไวมากกว่าปกติ เมื่อได้รับสิ่งกระตุ้นก็จะทำให้หลอดลมเกิดการตีบแคบและมีเสมหะเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ป่วยมีอาการไอมีเสมหะ และเกิดการหอบเหนื่อยโรคหืดเป็นโรคเรื้อรังที่ยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขระดับโลก (Cruz, 2007) ในปัจจุบันพบผู้ป่วยโรคหืด 300 ล้านคนทั่วโลก และคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2025 จะมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็น 400 ล้านคน (Masoli, Fabian, Holt, & Beasley, 2004) โรคหืดเป็นปัญหาสาธารณสุขทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา สำหรับสถานการณ์โรคหืดในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าความชุกของโรคหืดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.3 ในปี ค.ศ. 2001 เป็นร้อยละ 8.4 ในปี ค.ศ. 2010 ซึ่งมีผู้ป่วยโรคหืดทั้งหมดจำนวน 25.7 ล้านคน โดยแบ่งเป็นผู้ป่วยเด็ก 7 ล้านคน และผู้ใหญ่ 18.7 ล้านคน (Akinbami et al., 2012)

ในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย โรคหืดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของเขตเมืองผู้ป่วยโรคหืดทั้งหมดคาดว่าจะมีไม่น้อยกว่า 3 ล้านคน พบความชุกของโรคหืดในเด็กสูงกว่าผู้ใหญ่ โดยพบมากถึงร้อยละ 10 - 12 (Teeratakulpisarn, Pairojkul, & Heng, 2000) ส่วนผู้ใหญ่พบความชุกร้อยละ 6.9 (Sirimai, Limwattananon, & Boonsawat, 2007) โดยในเขตภาคเหนือ พบผู้ป่วยโรคหืดเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมากถึง 17,194 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 145.97 ต่อแสนประชากร ส่วนอัตราการเสียชีวิตจากโรคหืดก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันโดยพบผู้เสียชีวิตจากโรคหืดเพิ่มขึ้นจาก 806 คน ในปี พ.ศ. 2540 เป็น 1,697 คน ในปี พ.ศ. 2546 โดยรวมมีผู้เสียชีวิตจากโรคหืดในประเทศไทยเฉลี่ย 934 คนต่อปี โดยเป็นประเทศที่มีสถิติการเสียชีวิตจากโรคหืดสูงเป็นลำดับที่ 9 ของโลก (World Health Organization Statistical Information System, 2013)

โรคหืดส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ขาดงาน การเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายทางตรง และทางอ้อม องค์การอนามัยโลกได้จัดอันดับให้โรคหืดเป็นภาวะโรคส่งผลกระทบต่อสุขภาพเป็นอันดับที่ 22 ของโลก ซึ่งถือว่าใกล้เคียงกับโรคเรื้อรังอื่นๆ เช่น โรคเบาหวาน และโรคอัลไซเมอร์ (World Health Organization, 2004) สำหรับประเทศไทย โรคหืดเป็นโรคที่มี

ผลกระทบต่อผู้ป่วย และระบบสาธารณสุขของประเทศค่อนข้างสูง เพราะโรคหืดเป็นโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยโรคหืดจะมีอาการหอบเหนื่อยเป็นๆ หายๆ สมรรถภาพปอดลดลงทำให้เหนื่อยง่ายกว่าคนปกติ คุณภาพชีวิตผู้ป่วยลดลง ซึ่งอาจจะมากหรือน้อยขึ้นกับความรุนแรงของโรค (Sirimai, et al., 2007) จากการสำรวจพบว่าผู้ป่วยโรคหืดมากกว่าครึ่งไม่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้เช่นคนปกติ อาจต้องหยุดจากการทำงานที่ทำประจำ เพราะอาการหอบ ทำให้สูญเสียรายได้และลดผลผลิตของประเทศ (Sirimai, et al., 2007) เช่นเดียวกันกับประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ที่พบว่าโรคหืดบั่นทอนประสิทธิภาพการทำงานการเรียนและชีวิตทางสังคมของผู้ป่วยโดยตัวโรคหืดเองนั้นจะบั่นทอนคุณภาพชีวิตทางกายภาพ ในขณะที่โรคร่วมของโรคหืดอย่างโรคภูมิแพ้จะบั่นทอนชีวิตทางสังคม (Accordini et al., 2008; Bousquet et al., 1994; Leynaert, Neukirch, Liard, Bousquet, & Neukirch, 2000)

แนวทางการรักษาโรคหืดในปัจจุบัน เน้นการรักษาโดยการ inhale ในการควบคุมอาการของโรคด้วยยาพ่นสเตียรอยด์ เพื่อลดอาการอักเสบของหลอดลมเป็นยาหลักเพราะเป็นยาที่มีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานเพื่อลดการกำเริบของโรคหืด (อภิชาติ; คณิตทรัพย์, 2555) เป้าหมายในการรักษาโรคหืดตาม GINA guideline ที่ใช้กันทั่วโลกได้แก่ 1) ควบคุมอาการของโรคให้ได้ 2) ป้องกันการเกิดอาการจับหืดกำเริบแบบเฉียบพลัน 3) สมรรถภาพปอดปกติและสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ 4) ไม่เกิดผลข้างเคียงจากยา 5) ป้องกันการเกิดพังผืดและการหนาตัวของผนังหลอดลม (Airway remodeling) (Bateman et al., 2008) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการ inhale (Bednall, McRobbie, & Hicks, 2003; ฉานี สโมสร, 2546) การ inhale ไม่ถูกต้องหรือได้รับยาไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดอาการกำเริบของโรคอย่างเฉียบพลันซึ่งเป็นอันตรายถึงชีวิต รวมทั้งเพิ่มค่าใช้จ่ายในการรักษาตัวในแผนกฉุกเฉิน และในโรงพยาบาล ปัญหาหลักที่เกี่ยวข้องกับการ inhale ในผู้ป่วยโรคหืดเกิดจากความไม่ร่วมมือในการ inhale ได้แก่ เทคนิคการ inhale ผันไม่ถูกวิธี ร้อยละ 62.9 และผู้ป่วยใช้น้อยกว่าที่แพทย์สั่ง ร้อยละ 36.2 โดยผู้ป่วยลดขนาดการ inhale หรือหยุดยาเอง เนื่องจากอาการดีขึ้นหรือกลัวผลข้างเคียงจากการใช้ยาระยะยาว และผู้ป่วยลืม inhale เป็นต้น (ฉานี สโมสร, 2546)

ความร่วมมือในการ inhale ของผู้ป่วยโรคหืด มีความสำคัญต่อการรักษา (Rand et al., 2007; Wilson et al., 2010) การไม่ให้ความร่วมมือในการ inhale ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านคลินิก เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย การลดผลกระทบจากการไม่ให้ความร่วมมือในการ inhale บุคลากรทางการแพทย์มีความจำเป็นต้องหาปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการ inhale และแก้ไขปัญหาดังกล่าว เกสัชกรเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการ inhale เพื่อให้มีการ inhale เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพ

และลดปัญหาความไม่ร่วมมือในการใช้ยา (Banning, 2009; Chisholm-Burns et al., 2010; Tabor & Lopez, 2004) NAEPP ได้กำหนดบทบาทของเภสัชกรในการดูแลผู้ป่วยโรคหืดว่า ควรมีหน้าที่ในการให้ความรู้ผู้ป่วยเกี่ยวกับยาที่ได้รับและวิธีการใช้ยาพ่น ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ทำให้ผู้ป่วยสามารถลดความรุนแรงของโรคและควบคุมอาการโรคหืดได้ดีขึ้น 2.7 เท่า ผู้ป่วยให้ความร่วมมือในการใช้ยาป้องกันโรคหืดเพิ่มขึ้น 1.89 เท่า (Armour et al., 2007)จากการทบทวนวรรณกรรมบทบาทหน้าที่ของเภสัชกรในการจัดการปัญหาความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วยโรคหืด สามารถสรุปได้เป็น 4 วิธี คือ 1) การเพิ่มความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วย 2) การสอนเทคนิคการใช้ยาพ่นที่ถูกต้องวิธี 3) การแนะนำการแก้ไขและป้องกันอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา และ 4) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้ป่วย ผลการจัดการปัญหาโดยการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ป่วย พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาคือความร่วมมือในการใช้ยาร้อยละ 20-73.6 (ทัศนาศิลป์, 2542; วิมลวรรณ พันธุ์เกา, สมพงษ์ เจิ้งฮั่ว, วราพร สุภามูล และอรรถการ นาคำ, 2548; สุณี เลิศสินอุดม, 2549) การแก้ปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยการทำงานเข้าใจความเชื่อ และระบบวิถีชีวิตต่อโรคหืดของผู้ป่วยด้วย

วิธีการสืบหาความไม่ร่วมมือในการใช้ยา สามารถทำได้หลายวิธี ทั้งทางตรง ได้แก่ การวัดปริมาณยาที่อยู่ในกระแสเลือด หรือทางอ้อม ได้แก่ การให้ผู้ป่วยบันทึกเวลาที่ใช้ยา การวัดผลการรักษา การสัมภาษณ์ หรือการนับยาที่เหลือ โดยแต่ละวิธีมีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความไม่ร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วย ได้แก่ ภาวะความเจ็บป่วย ยาและแบบแผนการรักษา บุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง และผู้ป่วย การแก้ไขปัญหาคือความร่วมมือในการใช้ยานั้นทำได้โดยการให้คำแนะนำทั้งในเรื่องโรคและการใช้ยา การปรับความเชื่อ การวางแผนการรักษาให้เหมาะสม ตลอดจนเน้นให้ผู้ป่วยเข้าร่วมในการวางแผนการรักษา การที่เภสัชกรมีความเข้าใจปัญหาคือความร่วมมือในการใช้ยา โดยทำความเข้าใจและหาสาเหตุที่มาจากความเชื่อในการใช้ยาของผู้ป่วย จะช่วยป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการรักษา ร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ ต่อไป

แนวคิดเรื่องแบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วย (Explanatory model; EM) เป็นแนวคิดในการทำความเข้าใจความเจ็บป่วยในทัศนะคนใน (Emic) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ความเจ็บป่วยและการเยียวยารักษาความเจ็บป่วยได้รับการตีความเชิงสัญลักษณ์และถูกให้ความหมายในแต่ละวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 มิติ คือ 1) สาเหตุของการเกิดโรค 2) ช่วงเวลาและอาการเจ็บป่วย 3) พยาธิสรีรวิทยา 4) ความรุนแรงและภาวะแทรกซ้อน และ 5) วิธีการรักษา (Kleinman, 1980) โดยความเจ็บป่วยมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ประสพการณ์และสามารถใช้เป็นแนวทางตัดสินใจเกี่ยวกับการเจ็บป่วยได้นอกจากนี้แบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วย เป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นว่า

ระบบสุขภาพในแต่ละส่วน ทั้งในส่วนของวิชาชีพ (Professional Sector) หรือส่วนของประชาชน (Popular sector) ต่างก็มีการอธิบายความเจ็บป่วยของตัวเองที่ไม่เหมือนกัน (Helman, 2007) กล่าวคือ บุคลากรทางการแพทย์มีแบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วยตามแนวทางของระบบการแพทย์แบบชีวการแพทย์ (Biomedicine) ซึ่งแตกต่างจากแบบจำลองของผู้ป่วย ทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค และการรักษาในมุมมองของผู้ป่วยแตกต่างกับระบบการแพทย์ส่งผลต่อการยอมรับการรักษา และความร่วมมือในการรักษาได้

ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูน เป็นหน่วยบริการปฐมภูมิที่มีการดำเนินงานในรูปแบบคลินิกชุมชนอบอุ่น “ใกล้บ้านใกล้ใจ” โดยเป็นการดำเนินงานของเทศบาลเมืองลำพูน เริ่มให้บริการคลินิกโรคหืดแบบง่ายซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี 2554 ปัจจุบันมีผู้ป่วยโรคหืดขึ้นทะเบียนรวม 55 คน โดยในปี 2555 มีผู้ป่วยโรคหืดมารับบริการจำนวน 30 คน (จำนวน 62 ครั้ง) พบว่ามีผู้ป่วยสามารถควบคุมอาการโรคหืดได้ร้อยละ 16 ของจำนวนครั้งที่มาพบแพทย์ มีผู้ป่วยที่สามารถควบคุมอาการได้บางส่วน คิดเป็น ร้อยละ 36 ของจำนวนครั้งที่มาพบแพทย์ และมีผู้ป่วยที่ไม่สามารถควบคุมอาการได้ ร้อยละ 48 ของจำนวนครั้งที่มาพบแพทย์ (งานเภสัชกรรม, 2555) แม้ว่าผู้ป่วยทุกรายจะได้รับการรักษาโดยใช้ยาพ่นสเตียรอยด์ ซึ่งเป็นยาหลักตามแนวทางการรักษามาตรฐานแล้วก็ตาม นอกจากนั้นพบว่า ผู้ป่วยร้อยละ 20 มารับบริการตามกำหนดนัด แม้ว่าจากการให้คำปรึกษาผู้ป่วยร้อยละ 70 แจ้งว่าให้ความร่วมมือในการใช้ยาดี โดยใช้ยาพ่นประจำและสม่ำเสมอมากกว่าร้อยละ 80 จากการเยี่ยมบ้านและรายงานการดำเนินงานคลินิกโรคหืดประจำปี 2555 พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่ไม่มาตามกำหนดนัดให้เหตุผลว่ายังมียาเหลืออยู่ เมื่อประเมินระยะเวลาที่นับกับปริมาณยาที่ผู้ป่วยต้องใช้ไปหรือปริมาณที่เหลืออยู่ไม่สัมพันธ์กัน แสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยไม่ได้ใช้ยาตามที่แพทย์สั่ง ผู้ป่วยบางส่วนยอมรับว่าลดขนาดการใช้ยาเองเพราะรู้สึกว่าการของตนดีขึ้น แม้ว่าการดำเนินงานคลินิกโรคหืด เภสัชกรจะทบทวนและสอนการใช้ยาพ่นทุกครั้งเพื่อให้ผู้ป่วยกลับไปใช้ยาต่อที่บ้านได้ โดยผู้ป่วยต้องผ่านเกณฑ์มีคะแนนเทคนิคการใช้ยาพ่นสูงกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม นอกจากนี้จากกิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยในรายที่มีปัญหาด้านเทคนิคการใช้ยา ผู้ป่วยที่ได้รับการเยี่ยมบ้านหลายครั้งจนมีความสนิทและรู้สึกไว้วางใจได้ให้ข้อมูลประสบการณ์การใช้การแพทย์ทางเลือกเพื่อรักษาโรคหืด เช่น ผู้ป่วยเคยลองดื่มเลือดแพะ กินตุ๊กแกและจิ้งจกขณะยังมีชีวิต โดยทำให้สัตว์สลบหรืออ่อนแรงลงก่อน และเคยดื่มน้ำอุ่นที่ผสมกับเมือกของตากชนิดหนึ่ง ภาษาเหนือเรียกว่า “จีตักฟ้า” เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้สมุนไพร เช่น การนำใบพลับพลึงมาเผาไฟและคั้นเอาน้ำผสมน้ำผึ้ง ดื่มเพื่อให้อาเจียนขับรังของโรคหืดโดยมีความเชื่อว่าหากขับรังของโรคหืดออกมาได้หมดจะหายขาดจากโรค แสดงให้เห็นความเชื่อเกี่ยวกับโรคและวิธีการรักษาของผู้ป่วยเองตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าความร่วมมือในการใช้ยายังเป็นปัญหาอยู่ซึ่งอาจเกิดจาก ระบบวิถีคิด ความเชื่อเกี่ยวกับความเจ็บป่วยจาก

โรคหืดของผู้ป่วยและแนวทางการรักษาโรคหืดตามระบบการแพทย์แผนปัจจุบันอาจไม่ตรงกันกับระบบวิธีคิดของผู้ป่วยทำให้เกิดปัญหาความร่วมมือในการรักษา ผลลัพธ์ทางคลินิกในมุมมองของบุคลากรทางการแพทย์ไม่ดีเท่าที่ควร

แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับแบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วยด้วยโรคหืดในประเทศไทยและต่างประเทศบ้างแล้ว (Peterson, Sterling, & Stout, 2002; ประกาย หมายมั่น และกรแก้ว จันทภาษา, 2554) แต่การศึกษายังมีน้อย ในแต่ละพื้นที่ที่ศึกษามีความแตกต่างด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระบบวิธีคิด และความเชื่อของผู้ป่วย และยังไม่พบการศึกษาที่เปรียบเทียบระหว่างผู้ป่วยกลุ่มที่ควบคุมได้กับกลุ่มที่ควบคุมไม่ได้ ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ จึงได้นำแบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วย (Explanatory model; EM) มาเป็นเครื่องมือที่เกื้อหนุนการปฏิบัติ ทำความเข้าใจผู้ป่วยในเรื่องของความหมาย ความเชื่อ และประสบการณ์เกี่ยวกับโรคหืด การแสวงหารักษาและความร่วมมือในการใช้ยาในมุมมองของผู้ป่วย เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้น มาปรับใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วย โดยส่งเสริมความร่วมมือในการใช้ยาให้เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย และใช้ในการวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วยโรคหืด
- 1.2.2 เพื่อศึกษาแบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วยต่อความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วยโรคหืด
- 1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วยต่อความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วยโรคหืด ระหว่างผู้ป่วยที่ควบคุมอาการโรคหืดได้ และผู้ป่วยที่ควบคุมอาการโรคหืดไม่ได้

1.3 คำถามการการศึกษา

- 1.3.1 ผู้ป่วยโรคหืดมีความร่วมมือในการใช้ยาอย่างไร
- 1.3.2 ผู้ป่วยโรคหืดมีการให้ความหมายตามแบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วยต่อความร่วมมือในการใช้ยาอย่างไร
- 1.3.3 แบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วยต่อความร่วมมือในการใช้ยา ของผู้ป่วยโรคหืดที่ควบคุมอาการโรคหืดได้ กับควบคุมอาการโรคหืดไม่ได้แตกต่างกันอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษาความเข้าใจ และ ประสิทธิภาพการเจ็บป่วยด้วยโรคหืดในมุมมองของผู้ป่วย โรคหืดโดยใช้แบบจำลองการอธิบาย ความเจ็บป่วย (Explanatory model) 5 มิติ 1) การให้ความหมาย สาเหตุของโรคหืด 2) เวลาหรือช่วงเวลา ที่เกิดอาการ 3) พยาธิสรีรวิทยา 4) การดำเนินของโรคและความรุนแรง และ 5) วิธีการรักษาและ ความร่วมมือในการใช้ยา ของผู้ป่วยโรคที่มารับบริการในคลินิกโรคหืด ศูนย์บริการสาธารณสุข เทศบาลเมืองลำพูน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) ระยะเวลาดำเนินการศึกษา 3 เดือน ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 - 31 มกราคม พ.ศ. 2557

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ได้ข้อมูลการใช้ยาผู้ป่วยโรคหืด และการให้ความหมายของการใช้ยาตามแบบจำลองการอธิบาย ความเจ็บป่วย (Explanatory Model) ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการเจ็บป่วย ในมุมมองของผู้ป่วย ซึ่ง ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างบุคลากรทาง การแพทย์และผู้ป่วย ในการส่งเสริมความร่วมมือในการใช้ยาให้เหมาะสมแก่ผู้ป่วยแต่ละราย และใช้ ในการวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยต่อไป

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1.6.1 แบบจำลองการอธิบายความเจ็บป่วย หมายถึงความเข้าใจเกี่ยวกับโรคหืดในมุมมองของ ผู้ป่วย 5 มิติ ได้แก่ 1) การให้ความหมาย สาเหตุของโรคหืด 2) เวลาหรือช่วงเวลาที่เกิดอาการ 3) พยาธิ สรีรวิทยา 4) การดำเนินของโรคและความรุนแรง และ 5) วิธีการรักษาและความร่วมมือในการใช้ยา

1.6.2 ความร่วมมือในการใช้ยา (Medication adherence) หมายถึงการที่ผู้ป่วยโรคหืดปฏิบัติ ตามแบบแผนการใช้ยาที่บุคลากรทางการแพทย์แนะนำ โดยพิจารณาจากการที่ผู้ป่วยรับประทานยา ใช้ ยาพ่นตามที่แพทย์สั่ง และสามารถใช้อายพ่นได้อย่างถูกต้อง

1.6.3 ระดับการควบคุมโรคหืด (Asthma control) หมายถึง การควบคุมอาการ โรคหืดของ ผู้ป่วยตาม GINA guideline แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ผู้ป่วยโรคหืดที่ควบคุมอาการ โรคหืดได้ (controlled) ผู้ป่วยที่ควบคุมอาการ โรคหืดได้บางส่วน (partly controlled) และผู้ป่วยที่ควบคุมอาการ โรคหืดไม่ได้ (uncontrolled)

1.6.4 ผู้ป่วยที่ควบคุมอาการโรคหืดได้ (Controlled) หมายถึง ผู้ป่วยโรคหืด ที่มีระดับการควบคุมอาการ โรคหืด 2 ครั้ง ติดกัน ก่อนเข้าร่วมการศึกษา เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) controlled/ controlled 2) partly controlled/ controlled 3) partly controlled/ partly controlled

1.6.5 ผู้ป่วยที่ควบคุมอาการโรคหืดไม่ได้ (Uncontrolled) หมายถึง ผู้ป่วยโรคหืด ที่มีระดับการควบคุมอาการ โรคหืด 2 ครั้งติดกัน ก่อนเข้าร่วมการศึกษา เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) uncontrolled/ uncontrolled 2) partly controlled/ uncontrolled

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved